

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 21. februarja 2013*

„Socialna varnost — Uredba (EGS) št. 1408/71 — Členi 72, 78(2)(b) in 79(1)(a) — Družinske dajatve za sirote — Seštevanje zavarovalnih dob in dob zaposlitve — Dobe, ki jih je preživel roditev dopolnil v drugi državi članici — Neupoštevanje“

V zadevi C-619/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo tribunal du travail de Bruxelles (Belgija) z odločbo z dne 15. novembra 2011, ki je prispela na Sodišče 30. novembra 2011, v postopku

Patricia Dumont de Chassart

proti

Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS),

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik senata, E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh (poročevalec), sodniki, C. Toader, sodnica, in C. G. Fernlund, sodnik,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodni tajnik: V. Tourrès, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 7. novembra 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za P. Dumont de Chassart F. Hachez in T. Delahaye, odvetnika,

— za belgijsko vlado L. Van den Broeck in M. Jacobs, agentki, skupaj z J. Vandnom Eyndejem in L. Delmottom, odvetnikoma,

— za Svet Evropske unije E. Sitbon, M. Veiga in S. Cook, agenti,

— za Evropsko komisijo V. Kreuschitz in G. Rozet, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 13. decembra 2012

izreka naslednjo

* Jezik postopka: francoščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 72, 78(2)(b) in 79(1)(a) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 35), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 1399/1999 z dne 29. aprila 1999 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 354, v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med P. Dumont de Chassart in nacionalnim uradom za družinske dodatke zaposlenih oseb (Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS)), v nadaljevanju: ONAFTS) zaradi zavrnitve tega urada, da P. Dumont de Chassart za njenega sina dodeli družinski dodatek za sirote.

Pravni okvir

Ureditev Unije

- 3 Člen 1(a) Uredbe št. 1408/71 določa, da „zaposlena oseba“ v tej uredbi pomeni predvsem vsako osebo, ki je obvezno zavarovana ali ima prostovoljno nadaljnje zavarovanje za enega ali več zavarovalnih primerov, zajetih s področji sistema socialne varnosti za zaposlene osebe.
- 4 Člen 2 te uredbe z naslovom „Osebnost veljavnost“ določa:

„1. Ta uredba se uporablja za zaposlene ali samozaposlene osebe in študente, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic in ki so državljani ene od držav članic, ali osebe brez državljanstva, ali begunce, ki stalno prebivajo na ozemlju ene od držav članic, pa tudi za njihove družinske člane in njihove preživele osebe.

2. Ta uredba se uporablja za preživele osebe zaposlenih ali samozaposlenih oseb in študentov, za katere je veljala zakonodaja ene ali več držav članic ne glede na državljanstvo teh oseb, kadar so njihove preživele osebe državljani ene od držav članic, osebe brez državljanstva ali begunci, ki stalno prebivajo na ozemlju ene od držav članic.“
- 5 Člen 4(1) navedene uredbe določa:

„Ta uredba se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

[...]

(c) dajatve za starost;

[...]

(h) družinske dajatve.“

- 6 V poglavju 7 naslova III Uredbe št. 1408/71 o „družinskih dajatvah“ člen 72 te uredbe z naslovom „Seštevanje zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali samozaposlitve“ določa:

„Kadar zakonodaja države članice pogojuje pridobitev pravice do dajatev z dopolnitvijo zavarovalne dobe, dobe zaposlitve ali samozaposlitve, pristojni nosilec te države članice v potrebni meri upošteva tudi zavarovalne dobe, dobe zaposlitve ali samozaposlitve, dopolnjene v katerikoli drugi državi članici, kot če bi bile dopolnjene po zakonodaji, ki jo izvaja.“

- 7 V poglavju 8 naslova III Uredbe št. 1408/71 o „dajatvah za vzdrževane otroke upokoјencev in za sirote“ člen 78 te uredbe z naslovom „Sirote“ določa:

„1. Izraz ‚dajatve‘ v tem členu pomeni družinske dodatke, in kadar je to primerno, dodatne ali posebne dodatke za sirote.

2. Dajatve za sirote se dodeljujejo v skladu z naslednjimi pravili, ne glede na državo članico, na ozemlju katere sirota ali fizična ali pravna oseba, ki dejansko vzdržuje siroto, stalno prebiva:

- (a) za siroto pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe, za katero je veljala zakonodaja ene same države članice, v skladu z zakonodajo te države;
- (b) za siroto pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe, za katero je veljala zakonodaja več držav članic:
 - (i) v skladu z zakonodajo države članice, na ozemlju katere sirota stalno prebiva, če je pravica do ene od dajatev iz odstavka 1, po potrebi ob upoštevanju določb člena 79(1)(a), pridobljena po zakonodaji te države;

[...]“

- 8 V istem poglavju 8 člen 79 navedene uredbe z naslovom „Skupne določbe za dajatve za vzdrževane otroke upokoјencev in za sirote“ določa:

„1. Dajatve v smislu členov 77, 78 in 78a v skladu z zakonodajo, določeno z uporabo določb teh členov, zagotavlja nosilec, ki jo izvaja, na svoje lastne stroške, kot če bi za upokoјenca ali pokojnika veljala le zakonodaja pristojne države.

Vendar pa:

- (a) če ta zakonodaja določa, da je pridobitev, ohranitev ali ponovna pridobitev pravice do dajatev odvisna od dolžine zavarovalne dobe, dobe zaposlitve, samozaposlitve ali prebivanja, se to dolžino določi ob upoštevanju, če je to potrebno, določb člena 45 oziroma odvisno od primera, člena 72;

[...]“

- 9 Priloga VI k isti uredbi, ki se nanaša na „posebne postopke za uporabo zakonodaje nekaterih držav članic“, določa:

„A. Belgija

[...]

7. V skladu s členi 72 in 79(1)(a) uredbe se v primeru, ko je upravičenost do dajatev po belgijski zakonodaji pogojena s tem, da so bili za določeno prejšnje obdobje izpolnjeni pogoji za družinske dajatve v okviru sistema za zaposlene osebe, upoštevajo dobe zaposlitve in/ali zavarovalne dobe, dopolnjene pod zakonodajo druge države članice.

[...]“

- 10 Člen 15 Uredbe Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe št. 1408/71 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 35), kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo št. 118/97, v kateri so navedena splošna pravila o seštevanju zavarovalnih dob, med drugim določa:

„1. V primerih iz členov 18(1), 38, 45(1) do (3), 64 in 67(1) in (2) [U]redbe [št. 1408/71], se dobe seštevajo v skladu z naslednjimi pravili:

- (a) Zavarovalne dobe ali dobe prebivanja, dopolnjene po zakonodaji ene države članice, se prištejejo zavarovalnim dobam ali dobam prebivanja, dopolnjenim po zakonodaji vsake druge države članice, kolikor je to potrebno, da se dopolnijo zavarovalne dobe ali dobe prebivanja, dopolnjene po zakonodaji prve države članice, za pridobitev, ohranitev ali ponovno pridobitev pravice do dajatev, če se te zavarovalne dobe ali dobe prebivanja ne prekrivajo. [...]

[...]“

Belgijska ureditev

- 11 Člen 56a(1) usklajenih zakonov z dne 19. decembra 1939 o družinskih dodatkih za zaposlene osebe (v nadaljevanju: usklajeni zakoni) določa, da imajo pravico do družinskega dodatka po stopnjah, določenih za sirote, sirote, katerih pokojni ali preživeli roditelj je v zadnjih dvanajstih mesecih pred smrtjo roditelja izpolnil pogoje za to, da bi lahko na podlagi navedenih zakonov zahteval najmanj šest mesečnih pavšalnih dodatkov.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 12 P. Dumont de Chassart, belgijska državljanka, je vdova g. Descampa, prav tako belgijskega državljana. Paru se je 23. januarja 2000 v Franciji rodil sin Diego Descampe, prav tako belgijski državljan.
- 13 Iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, je razvidno, da je bila P. Dumont de Chassart v Franciji zaposlena od 28. septembra 1993 do 31. avgusta 2008. G. Descampe je bil v obdobju med letoma 1968 in 1976 ter med letoma 1987 in 1988 zaposlen v Belgiji, v obdobju med letoma 1989 in 2002 pa v Franciji. G. Descampe od takrat ni bil več zaposlen in je kot „predčasno upokojen“ živel v Franciji samo s svojimi prihranki, pri čemer ni prejemal nobenega nadomestila.
- 14 G. Descampe je umrl 25. aprila 2008 v Franciji.
- 15 P. Dumont de Chassart se je 31. avgusta 2008 s svojim sinom preselila v Belgijo, kjer je po približno enem mesecu zaposlitve postala brezposelna.
- 16 P. Dumont de Chassart je 13. oktobra 2008 pri ONAFTS zaprosila za družinski dodatek za sirote za svojega sina.
- 17 Pri ONAFTS je 4. februarja 2009 zaprosila tudi za dodatek za enostarševske družine, in sicer od 1. septembra 2008.

- 18 ONAFTS je 9. marca 2009 P. Dumont de Chassart obvestil, da so ji bili na podlagi njene poklicne dejavnosti, ki jo je opravljala v Belgiji, od 1. septembra 2008 dodeljeni družinski dodatki.
- 19 ONAFTS je poleg tega 6. aprila 2009 P. Dumont de Chassart obvestil, da ji je bil od 1. oktobra 2008 dodeljen tudi dodatek za enostarševske družine.
- 20 ONAFTS pa je 20. novembra 2009 odločil, da zavrne prošnjo vlagateljice za prejemanje družinskega dodatka za sirote z utemeljitvijo, da g. Descampe v zadnjih dvanajstih mesecih pred smrtjo ni izpolnjeval pogojev za to, da bi lahko na podlagi člena 56a(1) usklajenih zakonov zahteval vsaj šest mesečnih pavšalnih dodatkov.
- 21 P. Dumont de Chassart je 5. februarja 2010 pri tribunal du travail de Bruxelles vložila tožbo, v kateri izpodbija navedeno zavrnitev in trdi, da bi ji moral ONAFTS odobriti družinski dodatek za sirote ob upoštevanju zavarovalnih dob, ki jih je sama dopolnila v Franciji pred možno smrtjo.
- 22 To sodišče v predložitveni odločbi ugotavlja, da se na podlagi člena 78(2)(b) Uredbe št. 1408/71 uporablja nacionalno pravo kraja stalnega prebivališča sirote, zato se od 1. septembra 2008 za položaj P. Dumont de Chassart uporablja belgijsko pravo. Predložitveno sodišče torej ugotavlja, da lahko v skladu s členom 56a(1) usklajenih zakonov pravica do družinskega dodatka za sirote temelji tako na položaju pokojnega kot tudi na položaju preživelega roditelja. Vendar v postopku v glavni stvari tak zahtevek ne more temeljiti na položaju pokojnega roditelja, ker ta v dvanajstih mesecih pred smrtjo ni izpolnjeval pogojev za to, da bi lahko zahteval vsaj šest mesečnih pavšalnih dodatkov v skladu z usklajenimi zakoni. Glede položaja preživelega roditelja pa bi P. Dumont de Chassart ta pogoj izpolnjevala le, če bi se zavarovalne dobe in dobe zaposlitve, ki jih je dopolnila v Franciji, lahko prištele zavarovalnim dobam in dobam zaposlitve, ki jih je dopolnila v Belgiji.
- 23 Vendar predložitveno sodišče meni, da člen 79(1) Uredbe št. 1408/71 izključuje uporabo pravila o seštevanju, določenega v členu 72 te uredbe. Kot je ONAFTS poudaril v postopku v glavni stvari, naj bi se ta določba, v kateri je omenjen navedeni člen 72, namreč nanašala samo na zavarovalne dobe in dobe zaposlitve, ki jih je dopolnila pokojna zaposlena ali samozaposlena oseba, in ne na tiste, ki jih je dopolnila preživela zaposlena ali samozaposlena oseba. Področje uporabe *ratione personae* člena 79(1) Uredbe št. 1408/71 in s tem sklicevanje na člen 72 te uredbe naj bi torej bilo bolj omejeno od tistega iz člena 56a(1) usklajenih zakonov.
- 24 Tribunal du travail de Bruxelles se sprašuje, ali ta omejitev področja uporabe člena 56a(1) usklajenih zakonov s členom 79(1) Uredbe št. 1408/71 pomeni kršitev načel enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije, določenih v pravu Unije. To sodišče v zvezi s tem dvomi predvsem glede razlikovanja, ki bi moralo veljati med otroki staršev, ki niso nikoli zapustili belgijskega ozemlja, da bi opravljali poklicno dejavnost v drugi državi članici, in otroki, katerih starši, državljani Unije, so stalno prebivali v drugi državi članici, v kateri je v obdobju, ki je upošteveno z vidika belgijske zakonodaje, preživeli roditelj delal, medtem ko pokojni roditelj ni opravljal nobene dejavnosti. Pri prvih otrocih bi lahko namreč preživeli roditelj, ki je v referenčnem obdobju delal v Belgiji, poleg zavarovalnih dob in dob zaposlitve, ki jih je dopolnil pokojni roditelj, uveljavljal tudi zavarovalne dobe in dobe zaposlitve, ki jih je sam dopolnil v Belgiji, medtem ko za drugo skupino otrok preživeli roditelj v Belgiji ne bi mogel uveljavljati dob, ki jih je dopolnil v drugi državi članici.
- 25 V teh okoliščinah je tribunal du travail de Bruxelles prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se s členom 79(1) Uredbe [št. 1408/71] kršita splošni načeli enakosti in prepovedi diskriminacije, ki sta med drugim določeni v členu 14 [Evropske] [k]onvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950, po potrebi v zvezi s členi 17, 30 in/ali 43 prečiščene različice Pogodbe [ES], kadar se razlaga tako, da je do uporabe pravil o izenačevanju zavarovalnih dob, dob zaposlitve ali samozaposlitve, določenih v členu 72 [navedene uredbe], upravičen samo pokojni

roditelj, tako da bi bila zato s členom 56a[(1) usklajenih zakonov] za preživelega roditelja, ne glede na njegovo državljanstvo – če je državljan države članice ali če spada na osebno področje uporabe [te uredbe] – ki je bil v dvanajstmesečnem obdobju iz člena 56a[(1) usklajenih zakonov] zaposlen v drugi državi Evropske unije, izključena možnost predložitve dokaza o izpolnjevanju pogoja, in sicer da bi lahko kot prejemnik v smislu člena 51(3), točka 1, [teh zakonov] v dvanajstih mesecih pred smrtjo zahteval šest mesečnih pavšalnih dodatkov, medtem ko bi preživel roditelj, naj bo belgijski državljan ali državljan druge države članice Evropske unije, ki bi v dvanajstmesečnem obdobju iz člena 56a[(1) usklajenih zakonov] delal izključno v Belgiji, v nekaterih primerih zato, ker ni nikoli zapustil belgijskega ozemlja, lahko predložil tak dokaz?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 26 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člene 72, 78(2)(b) in 79(1), drugi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 1408/71 razlagati tako, da za seštevanje zavarovalnih dob in dob zaposlitve, potrebnih za pridobitev pravice do dajatev za sirote v eni državi članici, dopuščajo zgolj upoštevanje dob, ki jih je le pokojni roditelj dopolnil v drugi državi članici, ne pa dob, ki jih je dopolnil preživel roditelj. Če je tako, to sodišče sprašuje, ali so določbe Uredbe št. 1408/71 v skladu s splošnim načelom enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije.

Uporaba Uredbe št. 1408/71

- 27 Takoj na začetku je treba opozoriti, da v nasprotju s tem, kar je v svojih pisnih stališčih navedla belgijska vlada, osebam, upravičenim po pokojnem roditelju, kot je g. Descampe, ni mogoče odvzeti pravice do uveljavljanja uporabe Uredbe št. 1408/71, ker naj bi ta roditelj zaradi dejstva, da ob smrti ni bil več zavarovan na nobenem od področij socialne varnosti, ki so našteta v členu 4(1) te uredbe, izgubil status „zaposlene ali samozaposlene osebe“ v smislu člena 1(a) te uredbe.
- 28 V skladu s členom 2 Uredbe št. 1408/71, ki določa njeno osebno področje uporabe, se ta uredba uporablja za preživele osebe zaposlenih ali samozaposlenih oseb, „za katere je veljal“ sistem socialne varnosti ene ali več držav članic v smislu člena 4(1) te uredbe (glej v tem smislu sodbi z dne 16. marca 1978 v zadevi Laumann, 115/77, Recueil, str. 805, točka 5, in z dne 25. junija 1997 v zadevi Mora Romero, C-131/96, Recueil, str. I-3659, točka 21).
- 29 V postopku v glavni stvari pa ni sporno, da je bil g. Descampe, ki je med letoma 1968 in 2002 poklicno dejavnost opravljal v Belgiji in Franciji, vključen v sistem socialne varnosti teh dveh držav članic. Iz spisa, predloženega Sodišču, tako izhaja, da če g. Descampe ne bi umrl tik pred dosegom upokojitvene starosti, bi imel med drugim pravico do starostne pokojnine v smislu člena 4(1)(c) Uredbe št. 1408/71 v obeh državah članicah.
- 30 Nikakor ni sporno, da je bila P. Dumont de Chassart, ki prosi za dajatev za sirote iz postopka v glavni stvari, tako pred smrtjo kot tudi po smrti g. Descampa zavarovana po sistemu socialne varnosti ene države članice v smislu člena 4(1) Uredbe št. 1408/71, kar pomeni, da ima status „zaposlene ali samozaposlene osebe“ v smislu člena 1(a) te uredbe in da se zato zanjo ta uredba uporablja v skladu z njenim členom 2.
- 31 Zato je treba ugotoviti, da položaj, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, spada na osebno področje uporabe Uredbe št. 1408/71.

Razlaga členov 72, 78(2)(b) in 79(1), drugi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 1408/71

- 32 V zvezi s pravico do dajatev za sirote je treba opozoriti, da je namen pravil, navedenih v členu 78 Uredbe št. 1408/71, določiti državo članico, katere zakonodaja ureja dodelitev teh dajatev, ki so torej načeloma dodeljene izključno v skladu z zakonodajo te države članice. Iz odstavka 2(b)(i) tega člena izhaja, da kadar so za pokojno zaposleno ali samozaposleno osebo veljale zakonodaje več držav članic, se te dajatve dodelijo v skladu z zakonodajo države članice, na ozemlju katere sirota pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe stalno prebiva. Država članica stalnega prebivališča je tako s to določbo določena kot edina pristojna za dodelitev zadevnih dajatev (glej zlasti sodbi z dne 27. februarja 1997 v zadevi Bastos Moriana in drugi, C-59/95, Recueil, str. I-1071, točki 15 in 18, in z dne 20. oktobra 2011 v zadevi Pérez García in drugi, C-225/10, ZOdl., str. I-10111, točka 39).
- 33 V skladu s členom 79(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 mora pristojna država članica zagotavljati dajatve v skladu s svojo nacionalno zakonodajo, „kot če“ bi za pokojnika veljala le ta zakonodaja.
- 34 Belgijska vlada trdi, da te določbe Uredbe št. 1408/71 za seštevane zavarovalnih dob in dob zaposlitve, potrebnih za pridobitev pravice do dajatev za sirote, omogočajo samo upoštevanje dob, ki jih je dopolnil pokojni roditelj, če je zanj vknjižena določena zavarovalna doba ali doba zaposlitve v državi članici, kjer se prosi za dodelitev dajatev. V postopku v glavni stvari bi iz tega izhajalo, da zavarovalne dobe in dobe zaposlitve, ki ju je P. Dumont de Chassart dopolnila v Franciji v letu pred smrtjo svojega moža, ne bi bilo mogoče upoštevati za pridobitev pravice do dajatev za sirote, določenih v belgijski zakonodaji.
- 35 V zvezi s tem je treba opozoriti, da člen 78 Uredbe št. 1408/71 glede na besedilo svojega odstavka 2(a) in (b)(i) res ureja samo pravico do dajatev za „siroto pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe“. Kot je Sodišče že razsodilo, se ta določba torej ne uporablja v primeru otrok, osirotelih po smrti roditelja, ki ni imel statusa zaposlene ali samozaposlene osebe (sodba z dne 14. marca 1989 v zadevi Baldi, 1/88, Recueil, str. 667, točka 15).
- 36 Prav tako je res, da se tudi člen 79(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 v zvezi z izplačilom dajatev glede na svoje besedilo iz odstavka 1, prvi pododstavek, nanaša samo na položaj „pokojnika“.
- 37 Vendar je treba spomniti, da – kot izhaja iz točk 32 in 33 te sodbe – je v členih 78(2) in 79(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 zgolj navedeno „kolizijsko pravilo“, katerega namen je le določiti zakonodajo, ki se uporablja v primeru sirot, katerih pokojni roditelj je imel status zaposlene ali samozaposlene osebe, in določiti nosilca, ki mora izplačati dajatve, določene v tej zakonodaji.
- 38 Te določbe tako niso namenjene le temu, da se preprečijo hkratna uporaba več nacionalnih zakonodaj in zapleti, ki jih ta lahko povzroči, temveč tudi temu, da se zagotovi, da osebe, ki spadajo na področje uporabe Uredbe št. 1408/71, ne ostanejo brez zaščite na področju socialne varnosti, ker ni zakonodaje, ki bi jo lahko uporabili zanje (glej po analogiji sodbo z dne 11. junija 1998 v zadevi Kuusijärvi, C-275/96, Recueil, str. I-3419, točka 28).
- 39 Vendar pa namen navedenih določb kot takih ni določiti vsebinske pogoje upravičenosti do dajatev za sirote. Te pogoje načeloma določi vsaka država članica s svojo zakonodajo (glej v tem smislu sodbo z dne 7. junija 2012 v zadevi Bakker, C-106/11, točka 32 in navedena sodna praksa).
- 40 Uredba št. 1408/71 namreč ne določa skupnega sistema socialne varnosti, temveč dopušča različne nacionalne sisteme in je namenjena zgolj njihovi uskladitvi. Tako dopušča razlike med sistemi, ki ustvarjajo različne terjatve do posameznih nosilcev, do katerih je prejemnik neposredno upravičen na podlagi zgolj notranjega prava ali pa notranjega prava, ki se po potrebi dopolnjuje s pravom Unije (sodba z dne 3. aprila 2008 v zadevi Chuck, C-331/06, ZOdl., str. I-1957, točka 27).

- 41 Ker na ravni Unije ni usklajenosti, vsaka država članica torej ostaja pristojna, da ob upoštevanju prava Unije v svoji zakonodaji določi pogoje za dodelitev dajatev iz sistema socialne varnosti (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 14. oktobra 2010 v zadevi van Delft in drugi, C-345/09, ZOdl., str. I-9879, točki 84 in 99, in z dne 30. junija 2011 v zadevi da Silva Martins, C-388/09, ZOdl., str. I-5737, točka 71 in navedena sodna praksa).
- 42 Iz tega izhaja, da status „pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe“ v okviru členov 78(2) in 79(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 pomeni zgolj navezno okoliščino, ki po eni strani določa uporabo teh določb, po drugi strani pa v povezavi s krajem stalnega prebivališča sirote nacionalno zakonodajo, ki se uporablja.
- 43 V tem primeru ni sporno, da navezna okoliščina, navedena v členu 78(2)(b)(i) Uredbe št. 1408/71, napotuje na uporabo belgijskega prava, in sicer na člen 56a(1) usklajenih zakonov. Ob uporabi člena 79(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 1408/71 so torej pristojni belgijski organi tisti, ki morajo zadevne dajatve zagotoviti v skladu z belgijsko zakonodajo, kot če bi za g. Descampa veljala samo ta zakonodaja.
- 44 Potem ko se je v skladu s temi določbami tako najprej določilo, da se za dodelitev dajatev za sirote uporablja belgijska zakonodaja, pri čemer je poleg tega ugotovljena dolžnost pristojnih belgijskih organov za izplačilo teh dajatev, je upravičenost do dajatev za sirote v skladu s sodno prakso, navedeno v točkah od 39 do 41 te sodbe, odvisna od vsebine tako določene belgijske zakonodaje, in sicer člena 56a(1) usklajenih zakonov.
- 45 V zvezi s tem pa ni sporno, da ta nacionalna določba za ugotovitev obstoja pravice do dajatev za sirote omogoča upoštevanje zavarovalnih dob in dob zaposlitve, ki sta jih dopolnila tako pokojni kot tudi preživeli roditelj.
- 46 V teh okoliščinah morajo v skladu s pravilom, navedenim v členu 79(1), drugi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 1408/71, pristojni belgijski nosilci za ugotovitev obstoja pravice do dajatev za sirote v postopku v glavni stvari v skladu z načelom seštevanja zavarovalnih dob in dob zaposlitve, določenim v členu 72 te uredbe, na katerega napotuje navedeni člen 79(1), drugi pododstavek, točka (a), upoštevati zavarovalne dobe in dobe zaposlitve, ki jih je preživeli roditelj dopolnil v drugi državi članici.
- 47 Ta določba, ki v nacionalno zakonodajo, ki se uporablja, s tem, da v korist sirote pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe določa načelo seštevanja zavarovalnih dob in dob zaposlitve, prinaša vsebinsko naravo, namreč ne vsebuje nobene omejitve glede osebnega področja uporabe te nacionalne zakonodaje. Poleg tega je treba ugotoviti, da v navedeni določbi ni nikakor naveden pojem „pokojna zaposlena ali samozaposlena oseba“.
- 48 Vendar belgijska vlada trdi, da je za to, da pristojni belgijski nosilci upoštevajo dobe dejavnosti, opravljene v drugi državi članici, za namene njihovega seštevanja, potrebno, da je bil vsaj del dejavnosti v referenčnem obdobju opravljen v Belgiji. Člen 79 Uredbe št. 1408/71 je torej mogoče razlagati tako, da tem nosilcem nalaga, da upoštevajo dejavnost, ki jo je P. Dumont de Chassart opravljala v Franciji, samo, če je ta dejavnost omogočala dopolnitev zavarovalne dobe ali dobe zaposlitve, dopolnjene v Belgiji. V tem primeru pa po mnenju te vlade niti g. Descampe niti P. Dumont de Chassart ne bi mogla uveljavljati dopolnitve take dobe v Belgiji v letu pred smrtjo g. Descampa.
- 49 Te razlage ni mogoče sprejeti.
- 50 Kot je Sodišče že razsodilo v točki 44 sodbe z dne 15. decembra 2011 v zadevi Bergström (C-257/10, ZOdl., str. I-13227), država članica, ki je pristojna za dodelitev družinske dajatve, ne more zahtevati, da bi bila poleg zavarovalne dobe in dobe zaposlitve, dopolnjenih v drugi državi članici, na njenem ozemlju dopolnjena še druga doba.

- 51 Besedilo člena 72 Uredbe št. 1408/71 in Priloge VI, A, točka 7, k tej uredbi, ki se nanaša na dodelitev dajatev za sirote v Belgiji, je glede tega nedvoumno. Prva od teh določb namreč zahteva, da se upoštevajo „zavarovalne dobe, dobe zaposlitve ali samozaposlitve, dopolnjene v katerikoli drugi državi članici“, kot če bi bile dopolnjene po zakonodaji, ki jo uporablja pristojni nosilec, medtem ko se v skladu z drugo za dodelitev dajatev za sirote „upoštevajo“ zavarovalne dobe in dobe zaposlitve, dopolnjene po zakonodaji druge države članice (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Bergström, točka 41).
- 52 Poleg tega je treba spomniti, da je bila Uredba št. 1408/71 sprejeta na podlagi člena 51 Pogodbe EGS (postal člen 51 Pogodbe ES, ta pa je po spremembi postal člen 42 ES in nato člen 48 PDEU), v skladu s katerim je Svet Evropske unije pristojen za sprejetje takih ukrepov glede socialne varnosti, kakršni so potrebni za zagotovitev prostega gibanja delavcev, tako da vzpostavi ureditev, ki delavcem migrantom in njihovim vzdrževancem za pridobitev in ohranjanje pravice do dajatev ter za izračun višine dajatev zagotavlja seštevanje „vseh dob“, ki se upoštevajo po zakonodajah posameznih držav (zgoraj navedena sodba Bergström, točka 42).
- 53 Ta razlaga je tudi skladna z zastavljenim ciljem iz člena 48 PDEU, v skladu s katerim je treba razlagati določbe Uredbe št. 1408/71, to je prispevati k vzpostavitvi čim obsežnejšega prostega gibanja delavcev migrantov (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo da Silva Martins, točka 70; sodbo z dne 12. junija 2012 v združenih zadevah Hudzinski in Wawrzyniak, C-611/10 in C-612/10, točka 53, in v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Bergström, točka 43).
- 54 Namen členov od 45 PDEU do 48 PDEU in Uredbe št. 1408/71, sprejete za izvajanje teh členov, je namreč zlasti preprečiti, da bi bil delavec, ki je bil zaradi uveljavljanja svoje pravice do prostega gibanja zaposlen v več državah članicah, brez objektivne utemeljitve obravnavan manj ugodno kot delavec, ki je bil v celotni karieri zaposlen v eni sami državi članici (glej zlasti zgoraj navedeni sodbi da Silva Martins, točka 76, in Hudzinski in Wawrzyniak, točka 80).
- 55 V tem primeru bi torej to, da država članica za ugotovitev obstoja pravice do dajatev za sirote ne bi upoštevala zavarovalnih dob in dob zaposlitve, ki jih je zaposlena ali samozaposlena oseba, državljan te države in preživeli roditelj otroka pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe, dopolnila v drugi državi članici, lahko to osebo postavilo v slabši položaj samo zato, ker je uveljavljala svojo pravico do prostega gibanja, ki je zagotovljena v členu 45 PDEU, in bi jo lahko posledično odvrnilo od tega, da se po smrti svojega zakonca vrne v svojo državo članico izvora, s čimer bi uveljavljala svojo pravico do prostega gibanja na podlagi te določbe ali na podlagi člena 21 PDEU.
- 56 Nobena od trditev belgijske vlade ne more omajati te razlage.
- 57 Najprej, člen 15(1)(a) Uredbe št. 547/72, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo št. 118/97, na katerega se je ta vlada oprla v svojih pisnih stališčih, se glede na besedilo svojega prvega pododstavka nanaša izrecno samo na dajatve za bolezni, materinstvo, invalidnost, starost, smrt in brezposelnost. Ta določba pa ne zajema družinskih dajatev, kakršne so dajatve za sirote v postopku v glavni stvari.
- 58 Dalje, zgoraj navedena sodba Pérez García in drugi, na katero se je ta vlada sklicevala na obravnavi, ni upoštevna za rešitev spora o glavni stvari, ker se ne nanaša na seštevanje zavarovalnih dob in dob zaposlitve v smislu členov 72 in 79(1), drugi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 1408/71.
- 59 Nazadnje, čeprav je v sodbah z dne 24. aprila 1980 v zadevi Coonan (110/79, Recueil, str. 1445, točka 13) in z dne 27. januarja 1981 v zadevi Vigier (70/80, Recueil, str. 229, točki 19 in 20), prav tako navedenih na obravnavi, Sodišče res razsodilo, da kadar nacionalna zakonodaja vključitev v nek sistem socialne varnosti pogojuje s tem, da je bila zadevna oseba pred tem vključena v nacionalni sistem socialne varnosti, Uredba št. 1408/71 državam članicam ne nalaga, da zavarovalne dobe, dopolnjene v drugi državi članici, prištejejo k tistim, ki bi morale biti pred tem dopolnjene na nacionalnem

ozemlju, pa v zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da se obravnavana zadeva ne nanaša na vključitev v sistem socialne varnosti, ker je bila P. Dumont de Chassart vključena v belgijski sistem socialne varnosti zaposlenih oseb.

- 60 Iz tega sledi, da člena 72 in 79(1)(a) Uredbe št. 1408/71 v zadevah, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, še zdaleč ne nasprotujeta upoštevanju zavarovalnih dob in dob zaposlitve, ki jih je preživel roditelj otroka pokojne zaposlene ali samozaposlene osebe dopolnil v drugi državi članici, temveč ravno nasprotno, tako upoštevanje zahtevata, kadar zakonodaja pristojne države članice določa, da lahko pravica do dajatev za sirote temelji ne samo na položaju pokojnega, temveč tudi na položaju preživelega roditelja, če imata status zaposlene ali samozaposlene osebe.
- 61 V teh okoliščinah ni treba preučiti, ali sta ti določbi Uredbe št. 1408/71 skladni z načelom enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije.
- 62 Glede na vse navedene preudarke je na zastavljeno vprašanje treba odgovoriti, da je treba člene 72, 78(2)(b) in 79(1), drugi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 1408/71 razlagati tako, da kadar nacionalna ureditev neke države članice določa, da lahko pravica do dajatev za sirote temelji tako na položaju pokojnega kot tudi na položaju preživelega roditelja, če imata status zaposlene ali samozaposlene osebe, te določbe zahtevajo, da se za seštevanje dob, potrebnih za pridobitev pravice do dajatev v tej državi članici, upoštevajo zavarovalne dobe in dobe zaposlitve, ki jih je preživel roditelj dopolnil v drugi državi članici. V zvezi s tem je brez pomena, da preživel roditelj v referenčnem obdobju, določenem za pridobitev te pravice po nacionalni ureditvi, ne more uveljavljati nobene zavarovalne dobe ali dobe zaposlitve v prvi državi članici.

Stroški

- 63 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člene 72, 78(2)(b) in 79(1), drugi pododstavek, točka (a), Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996, kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 1399/1999 z dne 29. aprila 1999, je treba razlagati tako, da kadar nacionalna ureditev neke države članice določa, da lahko pravica do dajatev za sirote temelji tako na položaju pokojnega kot tudi na položaju preživelega roditelja, če imata status zaposlene ali samozaposlene osebe, te določbe zahtevajo, da se za seštevanje dob, potrebnih za pridobitev pravice do dajatev v tej državi članici, upoštevajo zavarovalne dobe in dobe zaposlitve, ki jih je preživel roditelj dopolnil v drugi državi članici. V zvezi s tem je brez pomena, da preživel roditelj v referenčnem obdobju, določenem za pridobitev te pravice po nacionalni ureditvi, ne more uveljavljati nobene zavarovalne dobe ali dobe zaposlitve v prvi državi članici.

Podpisi